

Adviesorgaan van de Nationale Commissie voor de Rechten van het Kind (NCRK)

**Advies evaluatie 4^e Federaal Plan tegen armoede en
ongelijkheid 2019-2024 - Evaluatievragenlijst –
Kinderarmoede**

Aangenomen op 28/06/2024

Respondent: Adviesorgaan van de Nationale Commissie voor de Rechten van het Kind
--

Email: mdominicy@unicef.be

Inleiding

De leden van het Adviesorgaan van de Nationale Commissie voor de Rechten van het Kind hebben kennis genomen van het verzoek tot evaluatie van het 4de Federaal Plan tegen armoede en ongelijkheid dat eind mei 2024 werd ingediend door de POD Maatschappelijke Integratie.

Hoewel dit Plan een kans is om een ambitieus overheidsbeleid te structureren om kinderarmoede en sociale uitsluiting te voorkomen en te bestrijden, en om bij te dragen tot de bescherming en de bevordering van de rechten van het kind, merkt het Adviesorgaan op dat het moeilijk is om de impact van het Plan te beoordelen zonder te beschikken over informatie over de uitvoering ervan (eindverslag) en de tijd die nodig is voor een grondige evaluatie ervan.

Gelet op dit gebrek aan informatie over de voortgang van het Plan en het gebrek aan tijd om een doeltreffende evaluatie van alle maatregelen uit te voeren, zal het Adviesorgaan zijn antwoorden beperken door zich voornamelijk te richten op de Europese Kindgarantie - maatregel 140 van het Federaal Plan - die een essentieel element is in de doeltreffende en duurzame strijd tegen kinderarmoede.

Het doel van de Europese Kindgarantie is sociale uitsluiting te voorkomen en te bestrijden door kinderen in nood effectieve toegang te garanderen tot een reeks essentiële diensten: gratis onderwijs en opvang voor jonge kinderen; gratis onderwijs (met inbegrip van buitenschoolse activiteiten en ten minste één gezonde maaltijd per schooldag); gratis gezondheidszorg; gezonde voeding en adequate huisvesting.

In België biedt de Europese Kindgarantie een kans om de inspanningen ter bestrijding van ongelijkheid voort te zetten en uit te breiden, in een context waar 19%¹ van de kinderen het risico loopt op armoede of sociale uitsluiting. Armoede tast alle fundamentele mensenrechten aan, in het bijzonder die van kinderen, en beïnvloedt hun kansen op ontwikkeling en ontplooiing.

Bij wijze van inleiding verwijst het Adviesorgaan naar zijn [aanbevelingen van 18 januari 2022 voor de implementatie van de Europese Kindgarantie in België](#), waarvan de bevindingen vandaag nog steeds van toepassing zijn.

¹ <https://www.armoedecijfers.be/topic/kinderarmoede>

1. Vindt u dat de in het 4de Federaal Plan tegen armoede en ongelijkheid geformuleerde acties bijdragen tot de verbintenissen van België in het kader van de Europese Kindergarantie?

Het Adviesorgaan benadrukt dat het essentieel is om kinderarmoede te bestrijden en de sociale uitsluiting van kinderen op een allesomvattende manier aan te pakken:

- In het 4de Federaal Plan **ontbreekt een systematische en geplande strategische visie** op korte en middellange termijn om armoede in het algemeen en kinderarmoede in het bijzonder aan te pakken;
- Het Nationaal Actieplan met betrekking tot de Europese Kindgarantie, een cruciaal element in de strijd tegen kinderarmoede, mist een multidimensionale en holistische aanpak die alle beleidsdomeinen geïdentificeerd in de Garantie omvat.

2. Wat zijn de sterke punten van het 4de Federaal Plan tegen armoede en ongelijkheid, vanuit het oogpunt van de bestrijding van kinderarmoede?

Het Adviesorgaan benadrukt dat het essentieel is om de inspanningen in de strijd tegen armoede voort te zetten en uit te breiden:

- De wettelijke verankering van een Federaal Plan tegen armoede en ongelijkheid in de Wet van 9 oktober 2023 tot versterking van het federale armoedebeleid, in het bijzonder met betrekking tot:
 - De verplichting tot overleg en gezamenlijke voorbereiding waarbij alle betrokken overheidsniveaus betrokken zijn;
 - De verplichte raadpleging in de voorbereidende fase van vertegenwoordigers van kinderen en volwassenen die getroffen worden door armoede en sociale uitsluiting, alsook de partners (maatschappelijk middenveld) die een rol spelen in de strijd tegen armoede;
- In het Federaal Plan 2022-2024:
 - De opname van een luik dat specifiek gewijd is aan kinderarmoede;
 - De rechtstreekse link die gemaakt wordt met de Europese Kindgarantie.

3. Wat zijn de gemiste kansen van het 4de Federaal Plan tegen armoede en ongelijkheid vanuit het oogpunt van de bestrijding van kinderarmoede?

Het Adviesorgaan van de Nationale Commissie voor de Rechten van het Kind identificeert de volgende gemiste kansen:

- **Gebrek aan diagnostiek:** Het stellen van een diagnose van de realiteit van kinderen en gezinnen die het risico lopen op armoede en sociale uitsluiting is een essentiële voorwaarde voor het opstellen van een actieplan. Bij gebrek aan een dergelijke diagnose gaat het in het Plan voorgestelde beleid vaak voorbij aan de echte problemen

van kinderen en gezinnen die in armoede leven, zowel wat betreft de toegang tot een toereikend inkomen als de toegang tot essentiële openbare diensten van goede kwaliteit;

- **Gebrek aan overleg:** Het maatschappelijk middenveld en ervaringsdeskundigen worden nog steeds onvoldoende geraadpleegd bij het opstellen van het Plan en hun deelname aan de evaluatie in de huidige vorm (eindverslag niet meegedeeld; zeer korte termijnen) maakt een werkelijke, effectieve en kwalitatieve deelname niet mogelijk;
- **Gebrek aan ambitie in het Nationaal Actieplan voor de Kindgarantie:**
 - De Garantie is een politieke verbintenis en een kans om een ambitieus overheidsbeleid te structureren om kinderarmoede en sociale uitsluiting te voorkomen en te bestrijden.
 - Hoewel één luik van het Plan gewijd is aan de Kindgarantie, wordt dit op een beperkte manier behandeld en wordt er geen rekening gehouden met het gebrek aan toegang van kinderen in armoede tot de diensten die door de Garantie worden aangeboden. De link tussen het Federaal Plan en het nationaal Plan van de Kindgarantie is een gemiste kans;
 - Verschillende Europese landen hebben een beroep gedaan op financiering om hun nationale kindgarantieplannen uit te voeren. Het Europees Sociaal Fonds Plus, dat beschikbaar is voor de implementatie van de Kindgarantie, zou het mogelijk hebben gemaakt om middelen toe te wijzen aan de strijd tegen kinderarmoede, waardoor verschillende doelstellingen van het 4de Federaal Plan Armoedebestrijding en het Nationaal Plan voor de Kindgarantie zouden zijn bereikt;
 - Hoewel de strijd tegen armoede coördinatie-inspanningen vereist om alle doelstellingen van de garantie te bereiken, heeft het Nationaal Plan voor de Kindgarantie geen coördinatiebudget;
 - Gezien de nauwe banden tussen het 4de Federaal Plan en het Nationaal Actieplan Kindgarantie adviseert het Adviesorgaan om - bij de voorbereiding van de volgende Federale Plannen - de doelstellingen van de Kindgarantie eruit te halen en in concrete acties in het Plan om te zetten.

4. Welke aanbevelingen zou u aan de volgende regering willen doen voor het opstellen van het 5de Federaal Plan tegen armoede en ongelijkheid met betrekking tot kinderarmoede?

Voor een ambitieus nationaal actieplan identificeert het Adviesorgaan van de Nationale Commissie voor de Rechten van het Kind de volgende prioritaire punten:

- Het Plan moet een **ambitieuze, systematische en geplande strategische visie** op korte en middellange termijn hebben voor de aanpak van armoede in het algemeen en armoede onder kinderen en gezinnen in het bijzonder;
- Om het Plan meer zichtbaarheid te geven en een doeltreffende coördinatie mogelijk te maken, moet het **op het hoogste niveau gecoördineerd** worden (door de eerste minister van de federale regering en de minister-presidenten van de gemeenschaps- en gewestregeringen);
- Er is nood aan een **betere synergie en integratie tussen de verschillende administraties en diensten voor kinderen**, en aan een betere coördinatie op alle bestuursniveaus tussen het nationale, regionale en lokale beleid voor kinderen. De coördinatie op federaal niveau moet worden versterkt en politiek ondersteund, zodat het opstellen en opvolgen van de Plannen geen bureaucratische oefening wordt zonder directe link met een echte politieke strategie die gevolgen heeft voor de betrokken kinderen en eerbiediging van hun grondrechten;
- In verband met het **Nationaal Actieplan inzake de Europese Kindgarantie**:
 - Alle noodzakelijke beleidsacties moeten gebaseerd zijn op een **duidelijke en genuanceerde diagnostiek** van het gebrek aan toegang voor kinderen "in nood" tot de diensten die door de Kindgarantie worden aangeboden.
 - Beleid of diensten moeten **regelmatig worden geëvalueerd** om ervoor te zorgen dat ze efficiënt en effectief worden geleverd voor kinderen in kwetsbare situaties en van voldoende kwaliteit zijn. Hiertoe beveelt het Adviesorgaan aan:
 - **Transparante systemen** op te zetten om diensten ten behoeve van kinderen regelmatig te inspecteren;
 - Doeltreffende **klachtenprocedures** te ontwikkelen voor ouders en kinderen die problemen ondervinden met de toegang tot of de kwaliteit van de diensten;

- **Bestaande gegevens te gebruiken** (statistieken en administratieve gegevens) om de impact van het beleid op kinderen en hun families te meten. **Versterk de statistische capaciteit** (uitsplitsing naar kwetsbare groepen) waar nodig en haalbaar;
 - **Voorafgaandelijke evaluaties te organiseren van de impact** van het overheidsbeleid op kinderen - met inbegrip van kinderen in kwetsbare situaties die zijn geïdentificeerd in de Kindgarantie;
 - **Belanghebbenden direct te betrekken** - kinderen, personen die in armoede leven, organisaties van personen met een handicap en maatschappelijk middenveld - bij de monitoring- en evaluatiemechanismen van het Plan.
- De **coördinatie van het Nationaal Actieplan voor de Europese Kindgarantie** is essentieel om ervoor te zorgen dat een geïntegreerde aanpak wordt gehanteerd die beantwoordt aan de rechten en reële behoeften van kinderen. Personen die voor deze functie worden aangesteld, dienen:
 - Over ervaring en diepgaande expertise te beschikken in de strijd tegen armoede en de daarmee gerelateerde aspecten;
 - Door hun aanstellingsniveau voldoende gezag te hebben om ervoor te zorgen dat het Plan wordt uitgevoerd en gemonitord;
 - In staat worden gesteld om op te treden als tussenschakel tussen de politieke wereld en het maatschappelijk middenveld en dit op de verschillende machtsniveaus.